

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 «
 Tryben hához hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 «
 Vidéki postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kóriratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 28.

M. T. A.

Valamikor, a szabadságharc után a Magyar Tudományos Akadémia császári felügyelet alá helyeztetett. Még az is tilos volt, hogy tagokat válasszon, mert hiszen, akiket beválasztott volna, az csupa kompromittált rebellis lett volna. Inkább tilos volt magyar akadémikusnak lenni.

Az akadémiának nagyon kedvére lehetett ez a szellem. Annyira belészerefett, hogy ma sem tud szabadulni tőle.

Az egész nemzet lázasan törtet előre. Igyekezünk századok mulasztásait pótolni minden téren. A magyar szellem eredeti alkotásai lassan-lassan elfoglalják a tért hazában, sőt külföldre is kibatnak immár. S akkor feláll az akadémia alelnöke és minden zöldszásznál zöldebben kihirdeti, hogy összes tudományos törekvéseink nem érnek egy hajtófat.

Mi tudjuk, hogy a tudományos akadémia alelnökének tudománya mennyit ér? Német eredetű abból az időből, mikor még Julius Kautz »Professor an der k. k. Rechtsakademie in Grosswardein« vala s a németül prelagált a Körös partjain. Ócska német salabaktérekéből beszédett bölcseségeit később magyarul is kiadta; könyvei évtizedes por alatt pihennek. Természetes, hogy neki a 19 millió magyar ember tudománya nulla. Mindegy. A világ azt hallja, hogy a

M. T. A. nevében annak alelnöke a mi egész tudományunkat lesajnálta — s örömmel fogadta a hamisított szegénységi bizonyítványt.

Közjogi téren is haladni kívánunk. Forrongó nemzeti öntudatunk, erőnk új tért keres az érvényesülésre. Ez a törekvés makacs visszahatást keltett. És akkor ismét feláll a M. T. A. alelnöke és kijelenti, hogy a magyar nemzet jogai egyenlők nullával. Mit tudja azt a világ, hogy az alelnök ur valamikor grosswardeini k. k. Professor volt? Ők a magyar jogtudomány tanárát, a magyar tudományosság egyik legfőbb örét látják benne s kárörömmel jegyzik fel Julius Kautz nyilatkozatait.

Ki ne látná, hogy a M. T. A. vakmerően politizál, politizál a nemzettel, az igazsággal szemben, az 50-es évek Thun-féle szellemének megfelelően?

A ki kétkedett eddig, azt meggyőzték a legújabb események.

Igazgatósági tagnak volt jelölve Andrassy Gyula gróf Egyike a legalaposabb készültsgü államférfiaknak, a kire büszke lehetne minden nép politikai és irodalmi közéleté. Véletlenül azonban Andrassy ma a nemzeti törekvések lelkes bajnoka. A M. T. A. tehát megemlékezett Thun óvatosságáról s nehogy rebellis legyen tagjai közt — Andrassyt csufosan megbuktatta.

Van az akadémiának egy 6000 koronás díjai is, a melyet a legkiválóbb magyar publicistának kellene odaitélni.

Körütekintett a M. T. A. s látott valóban gyönyörűen fejlett magyar publicisztikát. Azonban — a lehetőségek mind a nemzeti eszme szolgálatába állottak, a kormány minden czim- és jellegadómanyozás mellett is csak galicizai skriblereket fogott. A M. T. A. fogta tehát magát s a 6000 koronát nem adta ki.

Van egy másik díj a Marczy bányiféle nagy jutalom. Ezuttal jogi és társadalomtudományi munkák jöhettek szóba. Legjobbna találta a bizottság Földes Béla munkáját, de Földes koalíciós politikus. Így aztán csak a kisebb jutalmat akarta a bizottság neki adni, a nagyot pedig az idén senkinek. Még jó szerencse, hogy az összes ülés ezt a javaslatot újabb megfontolás végett visszadta.

Az akadémia alapszabályai tiltják a politizálást általában; de a hazafiatlan politizálást még erősebben tiltja, a közlisztesség. Ha a M. T. A. erre sem hallgat, akkor hagyja el cziméből a magyart is, a tudományt is és menjen fel sajtóirodának, Bud. Tud.-ot szerkeszteni. Julius Kautz ur felé egy méltó elnök képzelhető: Vészi Józaef. Akit remélhetőleg ki is fognak nevezni a M. T. A. elnökévé. Andrassy kibuktatásával ezt a kitüntetést teljesen megérdemelte a névleg magyar és állítólag tudományos akadémia.

Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bolond.

Ira: Camille Maclair.

Ismertem egy különös embert, akit bizvást bolondnak tarthattam, mert csakugyan az is volt, hanem a szónak más érteimében, mint azt az orvosok minősítik; az ő bolondságának rendkívüli volt az alapja. Ezzel az emberrel függ össze az életem legcsodásabb kalandjai...

Egy februári reggel levelet hozott számomra valami bérszolga. A levél röviden csak ennyit mondott:

»Sziveskedjék azonnal hozzám fáradni saját érdeke ellen vét, ha késik.« Az aláírás pedig: »Raoul de Chavanne, rue Lafayette 312.«

— Mit akar tőlem ez az ur? soha a hírért sem hallottam, — kérdeztem a szolgától.

— Uram, én semmit sem tudok; nekem csak azt a megbízást adták, hogy kísérjem el önt akár erőszakkal is ahhoz az urhoz.

Kíváncsi voltam, tehát azonnal elindultam.

Nemsokára aztán megismerkedtem a különös emberrel. Csinos lakásba jutottam, ahol egy töpörödött öreg ember, hálókabátban, szivar mellet, terített asztallal fogadott.

— Remélem, még nem reggelizett? Csak üljön le, hamar, barátom, — ezzel fogadott minden egyéb magyarázat nélkül.

Szinte zavartan néztem rá, mire ő elmosolyodott és így szólt:

— Az este elolvastam cikkét az ujságban. Nagyszerű! Mordhatom, hogy nagyon tetszett. Nem is nyugodtam addig míg ide nem kértem, hogy megismerkedjem önnel és kezdet szorítsak a derék íróval, aki áldásos eszmékkel gazdagítja az emberi tudást.

Ez a dicséret meglepett. Az előző napon csakugyan irtam valami cikket, de ez korántsem volt oly kitűnő, hogy ennyi ünneplést megérdemeljek. Hanem az aggastyán nem engedett sok időt a válaszra, hanem szapora szóval folytatta:

— Lássá, uram, engem általában vén bolondnak hisznek, vannak együgyűek, akik fél-

nek is tőlem, mert néhány évig kényszerzubonyban kezeltek. Dehát fölösleges a félelem: hiszen ilyen gyöngé ember nem árthat sokat, mi?

Képzhető, milyen hatással volt rám ez a kijelentés. Csakugyan most vettem csak észre hogy az öreg sajtóságos dolgokkal veszi körül magát. A szoba legbőségesebb diszei emberi koponyák voltak; tömérdek koponya talán száz is, a szoba zugában, minden szekrényén, álványon. Meghökkenve néztem körül, míg az aggastyán élénk jókedvvel figyelte meg, hogy mit teszek.

— Szép koponya gyűjtemény ez, mi? — kiáltott rám. — Lássá ezekben is volt agyvelő és ezek is gondolkodtak egykor. Imádom a koponyákat! ez az igazi hüvelyke az embernek. Ne csodálkozzék tehát, hogy kijelentem voltaképpen, hogy nem önre hanem a koponyájára vagyok kíváncsi; azért kértem magamhoz, hogy a gondolatok fészket megismerjem... Legyen szives pillanatra hozzám lépni; szereztném megtapogatni fejét, mert már

szives tudomására adja nagyrabecstül vevőinek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérkeztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlés-táblázattal a cég szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég GYANVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Küldöttség Kossuthnál.

Kossuthot ma délelőtt meglátogatta Apponyi Albert gróf, kivel hosszabban beszélgetett Kossuth a politikai helyzetről. Meglátogatták még Eitner Zsigmond és Gyapai Pál volt orsz. képviselők.

A Józsefvárosi kaszinó és pártkör vezetősége a szövetkezett ellenzék nevében ma délelőtt dr. Kéthly Károly udv. tanácsos, egyet. tanár vezetése alatt tisztelgett Kossuthnál a lakásán. Kéthly dr. a küldöttség nevében kérte Kossuthot, hogy mint az országos szövetkezett ellenzék vezérbiz. elnöke, de mint Józsefvárosi választó polgár is karolja fel és erkölcsileg támogassa a Józsefvárosi szöv. ellenzék akcióját a községi választásoknál.

Kossuth a küldöttséget szívesen fogadta és biztosította támogatásáról. Huzamosabb ideig beszélgetett Kéthlyvel és a küldöttség tagjaival.

Beszámoló.

Batthyány Lajos gróf volt országgyűlési képviselő, vasárnap, 1-én mond beszámolót választókerülete székhelyén, Bodajkon.

A politikai válság.

Fejérváry megjött Bécsből. Közjogászával, Lányival és háziszidájával, Vészivel. A választások elhalasztása befejezett dolog. A király ugyan, úgy hallatszik, nehezen ment bele, de végre is rávezték az öreg uralkodót. Hír szerint azzal a lelkiismeretlen rabulisztikával vezették félre, hogy nem a negyvennyolcztörvényre tett koronázási esküt, hanem a hatvanhetes kiegyezésre. A hatvanhetes törvények között aztán találtak kibuvót. Minden valamire való jogászgyereknek tudnia kell azonban a közjogból, hogy az 1867. X. törvényzikk elcsavart rendeltetése, amelyre az abszolútizmus hivatkozik, nem azt határozza meg, mennyi idő alatt kell a Házfőelosztástól számítva, összehívni az országgyűlést, hanem azt, hogy évek mely időhatáráig lehet a képviselőházat felfüggesztetni, hogy még a negyvennyolcztörvények megsabta időben úgy legyen összehívható, mikép ugyanazon évben a költségvetést, meg a zárszámadásokat rendbehozassa.

A hatvanhetes törvény tehát első sorban a Házfőelosztás zárhatóidejét szabja meg. A választások kiírását csak annyiban, amennyiben az utóbbi az előbbivel szorosán összefügg. A hatvanhetes törvény azonban csak megerősíti ebben a pontban a negyvennyolcztörvény rendelkezéseit. Hanem persze az abszolútizmus a magyar közjogot is szükségrendeletek útján kezeli.

Egy szó, mint száz, választások nem lesznek. Majd csak az őszszel — talán. Addig bizonyára sikerül adót szedetni, ujoncztatni. A kormány legalább azt hiszi. Hát majd elválik.

Részletes tudósításunk a tegnapi politikai eseményekről a következő:

Fejérváry és Lányi a királynál.

A király ma délelőtt tíz órakor együtt fogadta báró Fejérváry Gézát és Lányi Bertalan igazságügyminisztert, akik délután hazautaztak. A két miniszter másfél óráig volt a királynál, akitől együtt jöttek el s egyenesen a magyar minisztérium palotába mentek, ahol együtt tanácskoztak. Tizenkét óráig nem szivárgott ki hír a tanácskozásról. A király a másfél óráig tartott kihallgatás során a tegnapi minisztertanács alkalmával kapott felvilágosítás pótlását kérte Fejérvárytól és Lányitól. Azok a hírek, hogy Lányi visszalép, tárgytalanok.

Lányi az audienciáról.

Bécsből jelentik: Fejérváry báró és Lányi miniszter együttes kihallgatása után a N. W. Tagblatt egyik munkatársának alkalma volt Lányi miniszterrel beszélni. Az újságírónak arra a kérdésére, hogy igaz-e egy budapesti lapnak az a híre, hogy ő megválik állásától, Lányi így felelt:

— Nem. Köztem és a kabinet feje között nincs semmi nézeteltérés és felfogásunk minden politikai kérdésre nézve megegyezik.

Arra a kérdésre, hogy a választások kiírásának elhalasztása dolgában történt-e döntés és hogy az elhalasztást megokoló nyilatkozat elkészült-e már, Lányi így felelt:

— Ebben a kérdésben formális döntés még nem történt s így nem állapíthatjuk meg

a formáját annak, ahogy ezt a döntést az országgal közölni fogjuk.

Az újságíró azután megkérdezte, hogy a király ebben a kérdésben kérte-e ki az igazságügyminiszternek véleményét.

— Természetes dolog — mondta Lányi — hogy minden államjogi természetű kérdésben az én véleményemet is megkérdezik. De ismételnem Önnek, hogy a kérdéses nyilatkozatra nézve még nem történt megállapodás, mert hiszen a választások elhalasztásának kérdése nincs még eldöntve.

A bécsi újság jól értesült forrásból jelenti, hogy a király a mai audiencián a választások dolgában minden részletkérdést újra a legalaposabban áttanulmányozott.

Bécsi hírek.

Bécsből jelentik: a N. F. Pr. írja, hogy Fejérváry és Lányi mai együttes audienciájának tárgya kétségkívül ugyanaz volt, mint a tegnapi tanácskozásé: Positiv hivatalos közlés arra nézve, hogy a király elfogadta-e a minisztertanács azt a határozatát, hogy a választások kiírását halassa el, eddig nem adtak ki, de minden jel arra mutat, hogy ő Felsége teljesen egyetért a kormány nézetével. A magyar miniszterek egy része már tegnap visszautazott Budapestre, a többiek Fejérváry és Lányi kivételével ma reggel, akik délután 3 órakor utaznak vissza Budapestre. Erdekes jelenség, hogy a tegnapi tanácskozáson nemcsak Kovacsievics horvát miniszter vett részt, hanem Bejacsevics gróf horvát bán is, amit azzal okolnak meg, hogy a választások elhalasztása nagy hatással lesz a horvát közvéleményre is és ezért a horvát bánnak is joga van arra, hogy ebben a kérdésben az ő véleménye is meghallgattassék. Fejérváry a mai audiencia után a külügyi hivatalba ment.

A király aggályai.

A koronatanács egyik résztvevőjétől nyert értesítés szerint, a király nem könnyű szívvvel határozta el magát a döntésre.

A M—g információja szerint pedig a miniszterek előadták a királynak, hogy

gyöngék a szemeim és az ujjaimmal kell pótolnom az látást.

A megdöbbenésem oly erős volt, hogy hirtelen vad félelem kapott meg és nem mozdultam. Az öreg csodálkozva szólt rám:

— Micsoda? hát maga is gyáva, mint a többi? . . . Milyen kár! én azt hittem, hogy ez ész nem ismeri a gyávaságot.

Megembereltem magam és erélyesen feleltem:

— Uram, az ön élcze sokkal rosszabb, semmint több időt pazaroljak rá. Jó napot!

Ezzel sarkon fordultam és az ajóhoz siettem. Hiába nyomkodtam a kilincset, az ajtó nem nyílt meg. A házigazdám harsány kacagása után értésemre adta, hogy ez is a tréfa folytatása: az ajtó zárja olyan szerkezetű volt, hogy csak kulccsal nyílt.

Immár elragadtott a düh és hevesen az öreg ellen fordultam:

— Hallja, maga vén bolond! ne üzzön tovább csulot belőlem, különben betöröm a fejét! Az ördögbe is, azt hiszi . . .

— Elég! elég! — sivitotta hangos kevétséssel — nyitom már az ajtót.

Egy perczzel később az utcán voltam, de sokáig nem ocsudtam fel még a megdöbbenésből, amelyet ez a látogatásom okozott.

Ezen délelőttön, szokásom ellenére kávé-

házban töltöttem egy-két órát, mintha csak ugyan szükségét éreztem volna annak, hogy lecsilapítsam a kedélyemet valami szórakozással. Amikor aztán déltájt hazamentem, a cselédem levelet adott át.

— Azt mondták, uram, hogy sürgős — tette hozzá.

Ahogy fölbontottam a levelet, nem csekély bosszúságomra ismét a vén bolond írására ismertem. A levél furcsasága tökéletesen hozzá hasonló volt.

Ime:

Uram, az a néhány goromba szó, a melylyel a tréfámat fogadta, rendkívül jól esett. Fogadja a gyönyörűségért a levél mellékletét . . .

A melléklet pedig ezer frankról szóló cheque volt.

— Micsoda arczátlan ember? — kiáltottam fel ingerülten. — Hát nem leszen vége a bolondságnak?

És haragomban ketté téptem az utalványt, amely kétségkívül csak móka volt és kacagtak volna a bankban, ha a beváltásra jelentkeztem volna. A kettétéptett utalványt pedig erős szavak kíséretében visszaküldtem a gazdájának.

Ámde hiába reméltem, hogy ezzel véget vetek az üldözésnek. Még aznap estére jött az újabb levél, még pedig ezuttal 2000 frankról

szóló második utalvánnyal. Levelében, amelylyel azt küldte, a legmulatságosabb embernek nevezett és azt a reményét fejezte ki, hogy a gorombaságaim folytatását még élvezni fogja.

Ez alkalommal már magam is kacagtam és megtettem az öregnek azt a szívességet, hogy az utalványt minden magyarázat nélkül küldtem vissza.

A tréfának ezzel vége is szakadt, legalább jó időre, mert másfél esztendeig hírét sem hallottam. Akkor aztán következett a meglapetések koronája.

Labreux közjegyző értesített, hogy Raoul de Chavanne ur elhunytá alkalmával a felbontott végrendelet szerint 10.000 frank örökség jut reám. Nagyot néztem erre a levélre és kíváncsiságtól üzetve, fölkerestem a közjegyzőt:

— Miféle ember volt az öreg? — kérdeztem tőle.

— Lásza, uram — felelta Labreux, — sokan bolondnak hitték a szegényt, pedig voltaképpen igazi bölcs volt. Az élete végéig a szenvedések lánca volt; családja a vagyonáért üldözte, kinozta, sőt egy ízben addig erőszakolta a dolgot, hogy az öreget elmebajosként elcsukatta. Talán emlékszik még arra a pörre, amit az egészségesen elzárt ember érdekében az egész sajtó provokált; mégis három évig synlódott, amíg kiszabadult. Attól

csak a negyvennyolcztalas törvény rendel el a Házföloszlatástól számított három hónap alatt az országgyűlés összehívását.

Igen ám, de a király nem a negyvennyolcztalas törvényekre tette le a koronázási esküt, hanem a hatvanhetes kiegyezésre, a hatvanhetes törvényekre. Az 1877 : X. törvénycikk pedig csak annyit mond, hogy az országgyűlést úgy kell föloszlatni, hogy egybehívása után még letárgyalhassa abban az évben a költségvetést és revideálhassa a zárszámításokat. Három hónapról itt szó sincs. Ezzel a vakmerő törvényelcsavarással sikerült a minisztereknek eloszlatni az uralkodó aggályait. Már most beleegyeznek, hogy csak ősszel legyenek választások. Addig ne.

Itthon.

Miután pedig mindezeket elintézték, mint a Bud. Tud. jelenti, Fejérváry, Lányi, Vészi és Skerlecz báró miniszterelnöki titkár Budapestre utaztak, ahova este 7 órakor érkeztek meg.

A kormány tervei.

A koronatanácsban részt vett miniszter kedélyesen jegyzi meg, hogy a kibontakozást mindenki akarja. A kormány boldog, ha távozhatik. De — most következik az a bizonyos »de« — most odahagyni a piros bársonyszéket, hát ez nagyfokú *gyávaság volna*. Már most mit akar a hátralevő időben ez a *bátor* kormány!

Politikával nem kíván foglalkozni. Ilyen vonatkozású akciózt egyelőre nem fog kezdeményezni. Ehelyett minden erejével azon lesz, hogy a nemzeti ellenállást letörje. A törvényhatóságokat agyon fogja zaklatni és fárasztani királyi biztosokkal s az autonomia föllüggesztésével. Így megy ez majd egész nyáron keresztül. Ősszel aztán már legnagyobb valószínűséggel annyira alább hagy az ellenállás, hogy szeptember hó folyamán majd meg lehet kezdeni az — ujonczozást.

fogva a sokat szenvedett ember különcként viselkedett. Rögeszméje volt a bolondságok elkövetése. Lássá, az ön esete is egyike ezeknek. Tökéletesen ismeretlen emberekkel szemben csinyt követett el, hogy aztán megajándékozza őket. Néha nevetséges módon szórta a pénzt. Ilyen nevetséges az egész végrendelet is. Az ön neve mellett harmincz másik van, merőben idegen embereké, akikre különböző összeget hagyott.

Labreux végül még ezt a magyarázatot adta:

— A szegény öregnek bölcsességét legelemben jellemzi a végrendeletének indokolása. Ime egy részlet a fejtegetéséből: »Aki vagyont gyűjt, hogy azt a halála után mások elvezzék, a legkorlatotabb elméjű ember. Engem a sors csupa ellenséggel áldott meg a rokonaim között. Nem sokkal igazságosabb tehát, ha a hozzám idegen emberek kaczagnak fölöttem és a reményükben csalódott rokonok bosszankodnak? Földön tül örömem legnagyobb gyönyörre lesz az, ha az a Jean Mulin nevű tavágó, akinek a nevét valami ujságban láttam, de őt magát soha az életben, ötezer frank örökséghez jutván, ujjongani fog örömeiben . . . az én hitvány unokaöcsém pedig, aki adósságot halmozott már a reménybeli örökségre, egy garast sem kap! — Higyjék el, ez igazságosabb így . . .
És én megértettem a bolondot, aki így cselekedett.

A kormány azt hiszi, hogy a hadkötelesek a sorozó-bizottság előtt tömegesen fognak jelentkezni azért, mert a sorozás föllüggesztése, elmaradása népre csak hátrányos, káros lehet. Politikai körökben elterjedt hírek szerint ezek a kormány tervei a közeljövőben.

A döntés.

Fejérváry és Lányi audienciájáról, beavatott helyről származó információ alapján folytatólag jelenti tudósításunk:

A tegnapi kihallgatáson a helyzet mit sem vesztett súlyos voltából. A király a legnagyobb komolysággal tárgyalja a szőnyegen fekvő kérdéseket, mielőtt döntene. Mutatja ezt az újabb másfélórás kihallgatás is.

A döntés formálisan ugyan még nem következett be, lényegileg azonban megtörténtnek tekintetők. A külügyminisztériumban eldöntött dolognak tartják a választások ki nem irását. A tegnapi tárgyalások már csak a kérdés formai részének megbeszélésére szorítkoztak.

Más oldalról hasonlóan azt jelentik, hogy a választások kérdése már tegnap eldőlt. Ma aztán minisztertanács lesz, amelyben Fejérváry közölni fogja, hogy a király hozzájárult előterjesztéseihöz.

A választások tehát nem irandók ki április 11-éig, tekintettel az országos állapotokra. A kiírás elhalasztásánál hivatkozni fog a kormány a tőle távol álló politikusokra és pártokra, akik és amelyek szintén nem kívánják a választások kiírását adott körülmények közt.

Mondanunk is fölösleges, hogy ez a hivatkozás Tiszára, Bánffyra meg a szabadelpvűpártra történik. Ok azok a kormánytól távol álló politikusok és pártok, akikről, amelyekről szó van. Ők a segédcapatok.

Látnivaló ezekből, hogy a döntés kifelé, a nyilvánosság előtt nincs meg, voltaképpen pedig már visszavonhatatlanul megvan.

A koalíció manifesztuma.

Hírlik, hogy *Fejérváry* és *Lányi* kedden éjszakáig dolgozták a választások elhalasztását indokoló nyilatkozaton.

Tanácskozik és konczipiál azonban a koalíció is. *Kossuth* lakásán tegnap délelőtt beható tanácskozása volt a koalíciónak a választások elhalasztása folytán a nemzethez kibocsátandó manifesztum megszövegezésére.

Nemzeti ellenállás.

Nyitráról jelentik: Holnap nyitravármegye rendkívüli közgyűlést tart, amelyre az összes pártok nagyban készülnek. Nyitrán az összes szállodák szobáit megyebizottsági tagok foglalták le. A közgyűlésre csakis megyebizottsági tagokat engednek be. A rend fenntartására ma egy század huszár érkezett. Vérey Lajos bizottsági tag az ellenzék nevében visszavonta azt az indítványt, amelyben a megye ügyeit jelenleg vezető Kostyál főjegyzőnek bizalmatlanságot szavaz és e helyett azt indítványozza, hogy a közgyűlés a főjegyzőt azonnal mozdítsa el, mert ez a törvényhatóság azon határozatározatának, hogy új főispán kinevezése esetén a közgyűlési termet le kell pecsételni, nem tett eleget.

Visszautasított kormányzóság.

A magyar kormány *Gál* Tibor dr helyettes kormányzónak kormánybiztosi állást ajánlott fel, de *Gál* a kinevezés elfogadását

megtagadta. Erre a kormány följajnlotta neki a fiúmei kormányzói állást, de ezt is visszautasította. A fiúmei közönség körében a helyettes kormányzó ezen elhatározása általános helyesléssel találkozik.

NAPROL-NAPRA.

Impressziók.

Hamar mulik az ünnep. A mienk, a katolikus irodalom és napisajtó nagy napja is elszállt egy-kettőre. Csak felejthetetlenül kedves emlékei maradtak meg valamennyiünk szívében, akik személyesen részt vettünk benne. Csak hatását fogjuk érezni sokáig, kivétel nélkül mindnyájan, akik Pázmány-gárdájába tartozunk.

Itt most ahhoz, amit tegnapelőtt tudósításunkban elmondtuk már, egy-két egyéni impressziót kívánunk hozzáfűzni.

Kezdetjük a résztvevők számával. Ebben örvendetes jelenséget konstatálhatunk. A biztató szukkreszcenciát, az örvendetes szaporulatot — íróinkban és hírlapíróinkban. Két esztendeje, hogy odahagytuk a fővárost, és ime vasárnap már jóleső örömmel láthattuk, mennyi új ember, mennyi ismeretlen arcz találkozik a megjelentek között, társaink sorában. Kár, hogy ezzel az érdeklődéssel nem tart lépést a katolikus társadalom, az olvasó közönség rokonszenve is. Erről az oldalról nézve a jelen voltak képét, bizony vajmi szintelennek, majd azt mondhatnók, sivárnak látszott.

Rátérhetünk *Margalits* bucsujára, *Prohászka* beköszöntőjére. *Margalits* keresetlenül szólott, mint máskor is mindig és megható melegséggel, szokása szerint. Szavaiból kiáradt az a nagy szeretet, amelylyel a katolikus társadalom mostoha gyermekét, a keresztény irodalmat, a katolikus sajtót mindenkor becézte, dédelgette.

*Prohászka*t sokan most láttuk először, amióta püspök. Hogy taps fogadta, amikor a terembe lépett, egészen természetes. Hanem hát csak nem eléggé kifejező az ilyen tetszésnyilvánítás. A kezek tapsa nem sokat fejezhet ki. A szívek meg nem tudnak tapsolni. Legalább nem tudnak úgy, hogy más is hallja. Annál több nagyrabecsüléssel, ragaszkodással és csodálattal dobogtak egyuttal. Sokszor hallottuk *Prohászka*t. Ebben a formában soha, mint most. Nagygyűléseken, kongresszusokon, prédikálószéken, kongregációkban hallottuk eddig. Most azonban családi körben beszélt. Nagyon közvetlenül, nagyon kedvesen és derűsen. Szinte csevegésnek mondhatnók ezt a magasan szárnyaló, disztigvált beszédet, amely oly nehéz gondolatokat ritka művészi könnyedséggel, játsszi formában közölt hallgatóságával. Szíporakázó ötletek, frappáns fordulatok egymást érték.

A marokszedő, a cséplőgép, az aranykálások, a lokomotív, amelyet lovak húznak, a kereszties fegyverek, az internacionális zászló, amely elshog hegyek, vizek és országok fölött. Pál apostol sátra, megannyi megkapó kép, ragyogó hasonlat. Csupa igaz poézis, csupa erőteljes gondolat, csupa gyönyörűség és élvezet a hallgatóság számára.

Még egy-két külsőséget is a püspökről. Főpásztori keresztjét aranyos zsinóron viseli. Püspöki gyűrűje nem volt az ujján. Miker pedig vége szakadt a gyűlésnek, oda kinn az utcán még javában szakadt — az eső. Pro-

hászka ott várt velünk a Szent István-Társulat kapujában, diskurálgatott az újságírókkal és türelmesen nézte, hogyan javul az idő. Látván pedig, hogy nem enged, neki indult szépen, a többiekkel együtt az esernyő alatt . . .

Meg kell emlékeznünk még a védőirodáról. Erre mifelénk még kevesen ismerik. Kivánatos azért, hogy főként a papság érdeklődjék iránta az Országos Pázmány-Egyesületnél.

Végezetül magunkról essék szó. Dicsérvés nélkül, bátran följegyezhetjük itt, hogy la punk iránt úgy a központ részéről, mint az egyes vidéki katolikus lapjaink jelenlévő képviselői részéről a legnagyobb rokonszenvet tapasztaltak.

A *Tiszantul*, mint már tegnapelőtt jelezte, az újságíró-értekezleten különös érdeklődés központja volt. Óhajtható most, hogy a katolikus irodalmi dolgok iránt — akár a sajtóról, akár szépirodalmi művekről, vagy tudományos munkákról legyen is szó — végrevalahára a közönség, a társadalom is a megfelelő, becsületes iparkodással, veritékes napi munkával derekasan megszolgált érdeklődést tanusítson egyszer már. Érdeklődést, ne csak titokban, hanem a nagy nyilvánosság előtt is. Érdeklődést, ne csak platonikusan, hanem akkor is, amikor áldozni, amikor — *fizetni kell*. Csak így épülhet ki azaz *arany fundamentum*, amelyet Prohászka említett. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Márczius 29. A szinügyi bizottság ülése.
 Április 1. Püspökszentelés Nagyváradon.
 Április 5. Közigazgatási ülés a városházán.
 Április 5. Kath. Liceum bñjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
 Április 12. Megyei közigazgatási bizottság ülése.
 Április 19. Városi közgyűlés.
 Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

A segédpüspök üdvözlése.

Fetser Antal segédpüspök konzekrációjára nagyban folynak az előkészületek. Azok az egyesületek és intézmények, amelyek munkásságát közvetlen közelből érezték, s amelyeknek többé-kevésbé élén áll, a szeretet elvitathatatlan jogán küldöttségileg tisztelegnek az segédpüspöknél. A tisztelgő küldöttségek sorában elül jár a *Nagyváradai Katolikus Kör*, amelynek Fetser segédpüspök alapító és választmányi tagja. Hasonló czimen tiszteleg a *Nagyváradai Katolikus Legényegyesület* is. A *Bölcsöde*-egyletnek, valamint a *Szent Lászlóról* nevezett Koldusápolóintézetnek alelnöke a segédpüspök.

A küldöttségek a konzekráció után, az ünnepi istentisztelet végeztével járulnak tisztelgésre. A Nagyváradai Katolikus Kör nevében *Hoványi Gyula* dr jogakadémiai tanár, a Nagyváradai Katolikus Legényegylet részéről *Kugler Albert* világi elnök, a Bölcsöde-egylet képviselőjében özvegy Des Echerolles Kruspér Sándorné, a Koldusápolóintézet vezetőségének meg-

bizásából pedig *Hoványi Géza* dr fogják üdvözölni az új segédpüspököt. A Nagyváradai Katolikus Kör küldöttsége *Palotay László* pápai prelátus, apátkanonok lakásán csoportosul. A többi deputáció a segédpüspök lakásában. Mindkét helyen délelőtt tizenegy óra után.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, *hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek* hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* Belopotoczky püspök nyilatkozata.

Belopotoczky Kálmán tábori püspökről a »B. H.« azt írta, hogy a »Katholische Novini« című panszláv lapnak áldását küldte. Belopotoczky püspök erre vonatkozólag a következő nyilatkozatot adta ki: Én a »Katholische Novini«-t nem tartom, nem olvasom, sem egyházi, sem politikai irányát nem ismerem s következésképp annak buzgóságát a tót nyelv terjesztése körül nem is dicsérhettem s olvasóinak püspöki áldást sem küldhettem. Azért a cikkíró urnak személyemre vonatkozó támadásai méltatlanok s igazságtalanok. Végre megjegyzem, hogy a »Katholische Novini« szerkesztőjét felszólítottam, hogy a személyemre vonatkozó hamis közleményt vonja vissza. Különben tisztelettel vagyok Bécs, 1906. márczius 24-én, *Belopotoczky Kálmán* dr, tábori püspök.

* A kerületi betegsegélyező pénztár ügye.

A napokban megemlékeztünk a nagyváradai betegsegélyező pénztár vasárnapi zajos közgyűléséről, amelyet fel kellett oszlatni. Hozzánk érkezett hírek szerint a jelenlegi igazgatóság ellen megindult mozgalomnak az az egyik célja, hogy a pénztár élére *Fried Ferencz* biztosító társaságbeli hivatalnokot óhajtsák ügyvezető igazgatónak állítani. Erre vonatkozólag *Fried Ferencztől* azon nyilatkozatot vettük, miszerint nem hiszi, hogy ez a kombináció, melyről ez ideig ő mit sem hallott, valahol komolyan szóba került volna. Ha igen, úgy tudta és beleegyezése nélkül. Egyébként kijelenti, hogy az állást semmi körülmények között sem fogadhatná el jelenleg. Ezen nyilatkozatra is megjegyezzük, hogy hitelt adunk teljesen *Fried Ferencz* kijelentésének, de bár az ő tudtán kívül, alapja volt a hírek, amennyiben komoly emberektől értesülünk mi is róla.

Bihari feltaláló. *Nyiri Károly* szerepi asztalos egy gyalut küldött be levél kíséretében a király kabinetirodájába. Bécsbe, amelyben megírja, hogy éveken át törte fejét egy új gyalu alkotásán s most reméli, hogy találmánya révén milliomos lesz. Csak arra kéri a királyt, hogy sziveskedjék — *»ha egy kis ideje van»* — a gyalut kipróbálni és megmondani róla a véleményét.

* **A tulipán.** A korszokon nálunk is fölcilliant a gomblyukokban a tulipán. A pesti nők köréből indult ki e mozgalom s pedig pár nap alatt nálunk is számos követője akadt. Mit akar tulajdonképpen jelképezni ez a tulipán? A magyar népnek, a magyar dekoratív művészetnek legkedvesebb virága? Minél szélesebb propagandát fejteni ki a társadalomban a nemzeti

szellem és hazafias együttérzés hathatós megnyilatkozása s a magyar ipar védelme érdekében. Akik ezt a mozgalmat megindították, a magyar nők szívében rejlő kincset hozták felszínre. Ez a mozgalom társadalmi mozgalom, mit törvénytelen hatalom szét nem robbanthat. A tulipán-kert ellenségei azt a hirt terjesztették, hogy a tulipánokat Bécsben készítették, de aztán valamennyi lap sietett ez állítást megczáfolni. Budapesten készülnek e szymbolumok s az így begyűlt összeget nemzeti ügyre fordítják. Amint ma értesülünk, a haladópart a tulipán mozgalomra azzal felel, hogy olajág jelvényt készített s a haladópartian azt fogják viselni. Hát csak rajta! Ez nagyon okos gondolat. Legalább a társadalom eme tagjai külső jelek által is felismerhetők lesznek, hiszen nem is lehet mindenkinek a lelkébe látni.

* A póttartalékosok családjaiért.

Tegnapi számunkban megemlékeztünk a póttartalékosok felszegélyezéséről. Mint ujabban értesülünk a főszolgabíróknak kiküldött 840 koronáról, a segélyre szorult családok, egyenkint 10—10 koronát kapnak első segély czimén. Mivel azonban vannak oly több tagból álló családok, hol e segély elenyészően csekély, azért az alispán, az ily családok részére, a rendelkezésére álló 485 korona és 25 fillért fogja kiutalni. A segélyre szorult és több tagból álló családok kérelem útján fognak részesülni a további segélyben. A kérvényt a főszolgabíró által kell láttamoztatni.

* **Újabb felhívás az adózó közönséghez** Ismételve felhivatnak mindazok, kik az 1906. évi nyilvános számadásra vonatkozó vallomásukat ez ideig be nem adták, hogy a vallomásukat a városi adóhivatalnál mielőbb adják be. Nagyvárad, 1906. márcz. 28-án. Városi adóhivatal.

* **A vasárnapi munkaszünet.** A vasárnapi munkaszünetről szóló rendelkezést a kereskedők és iparosok úgy magyarázták, hogy csak eladóiok nem szabad. A kereskedelmi miniszter most kimondta, hogy a kereskedőnek és iparosnak az üzlet köréből kifolólag teljesíteni: bevásárlását ipari munkának kell tekinteni, ha az üzlete szükségletének a fedezése céljából történik s az illető a bevásárolt árut átveszi.

* **A szinügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város szinügyi bizottsága ma, csütörtökön délután a 3 órakor a városházán ülést tart, a melyen az április hónapra kitűzött darabok műsorát mutatják be.

* **Nagyvárad kötelékébe akar lépni.** Irom *Simon galicziai* illetőségű nagyváradai hal-konzervgyáros az osztrák állam kötelékéből kilépett s kérvényt adott be a városhoz, amelyben Nagyvárad város kötelékébe kéri a felvételét.

* **Pinczér szakiskola Nagyváradon.** A vendéglősök Nagyváradon tartott országos kongresszusa alkalmával *Glück Frigyes*, a budapesti Pannonia szálloda tulajdonosa. 1000 korona alapítványt tett le egy Nagyváradon felállítandó pinczér szakiskola céljaira. A nagyváradai vendéglősök, szállodások, kávéosok és korcsmárosok ipartársulata már 3 évvel ezelőtt tanácskozott az iskola felállításáról, de a fenntartáshoz évenként 300 korona fedezetlenül maradna, miért is kérte Nagyvárad városát, hogy ezen összeget szavazza meg az iskola céljaira. Három év óta azonban nem adott választ a kérelemre a város tanácsa. Az ipartársulat legutóbbi közgyűléséből kitolyólag megkereste a várost, hogy érdemleges határozatot hozzon ez ügyben, mert ha a szakiskolát nem állítja fel az ipartársulat, *Glück Frigyes* visszavonja illetve más célra fordítja az adott összeget.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matraczok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb elcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. az egész megyére. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

* **Bihari Sándor halála.** A magyar művészetnek Zichy Mihály halála után újragyászja van. Bihari Sándor, a messzeföldön hírneves magyar zsánerfestő férfikora delén meghalt. Évek óta kinzó betegség gyötörte, mig nem tegnap reggel nyolcz órakor a Vörös Kereszt-kórházban kiszendetett. Bihari Sándor kedves ismerőse, büszkesége volt Nagyvárad társadalmának. Hiszen ebben a városban született a művész 1856-ban. — Mint földhöz ragadt, szegény fiu, sokat küzdött szenvedett, nyomorgott és eközben kitartással haladt előre, hogy egykor majd nagy ember legyen belőle. Az is lett. Leghíresebb képei *Biró előtt, Leánykérő, Falu rossza, Programbeszéd.* A legutolsó nagyváradai képtárlat elnöke volt. Halálos ágyán megkeresztelkedett, ami persze nagy lármára adott alkalmat a zsidó sajtó vezetése mellett.

* **A vendéglősök kérelme.** Éveken keresztül huzódott a vendéglői és kávéházi rendőri felügyeleti díjak kérdése. Nagyvárad városa ugyanis minden helyiség után évi 20 korona felügyeleti díj szedését határozta s erről szabályrendeletet készített. Nemrég pedig elhatározta, hogy éjjeli 2 óra után csak az esetben szabad zenélni, ha ezt bejelenti a tulajdonos és minden esetben 10 korona díjat fizet. A nagyváradai vendéglősök és kávéások ipartársulata kérvényt adott be Nagyvárad városához, amelyben a sehol másutt nem létező rendőrfelügyeleti díjak és a zenélési záróra eltörlését kéri. Addig pedig, míg ez keresztülmehet, a 10 koronát 2 koronára kéri leszállítani és hogy ezen díjat az őrségen levő bármely rendőrnek bárca ellenében lefizethessék.

* **Megszűnt és új sztrájk.** Tegnap számunkban a sztrájkmozgalmakról irt közleményünkben már említettük, hogy a nagyváradai asztalos munkások sztrájkba lépnek. Tegnap tényleg megtörtént a munkabeszüntetés, amint azt a rendőri sajtóiroda is a következőkben közli: A nagyváradai összes asztalos, segédmunkások (számszerint 240-en) tegnap sztrájkba léptek. 9 és fél órai munkaidőt, a darabszám munká eltörlését és 20 százalékos béremelést követelnek. A munkaadók közül ifj. Rimanóczy Kálmán, Grosz Ignácz, Serdült Ferencz, Pelley Sándor és Kovács Ferencz teljesítették a munkások kívánságát. Ezeknél a munka zavartalanul folyik tovább. A többi munkaadók tegnap este szakosztályi ülést tartottak, hogy a további magatartására nézve megállapodjanak. A Lévy-féle könyvkötő r.-t. munkásai kedden a vállalat igazgató-tagjával: Faludi Ignáczczal megállapodásra jutottak és pedig 9 órai munkaidő, az akkord munka eltörlése és a sztárktörő munkások elbocsátása volt az egyezés magva. Tegnap már munkába léptek a vállalat összes munkásai.

* **Megint tél lesz?** Az ibolya szerényen bontogatta szirmait s a szellőnek adta át kábitó édes illatát, melyet keblében rejtegetett. A barack halvány rózsaszín virága kezdte megzavarni az üres tavaszi levegőt. És most mikor életet mutatott minden rügy, minden eltörő fűszál, eljött az ő megölőjük a kora tavaszi hideg szél, melynek fagy a barátja. Csak egy-egy mosoly csalogat minket s jelzi, hogy tavasznak kellene lenni. Tegnap hideg szél süvített végig a mi bedrótozott városunkon. Csipőse volt, hogy szinte pirosodott az embernek egy igen érzékeny testrésze, az orra. Mi is éreztük, pedig városban a hideg meghunyászkodik s kissé finomabban szemtelenkedik, mint a vidéken. Több helyről nyert értesülésünk szerint a gazdák nagyon félnek, hogy a gyümölcsfák rügyeit a hirtelen beállott szél s hideg el fogja fagyasztani. A legtöbb helyen a szokásos óvintézkedéseket meg is tették. Hogy mikor lesz már igazi tavasz, azt még szegedi időjárás is csak találgatja, pedig olyan nehéz ez az évszakonkivüli állapot, mint akárcsak az ex-lex.

* **Élet a Szent László (Püspök) fürdőben.** A tavasz élénkséget, derűt hoz a közeli Püspök fürdőbe is. *Kernáts János*, a fürdő közszeretében álló bérlője évről-évre czélszerű ujitásokról, a közönség igényeinek kielégítéséről dicséretes módon gondoskodik, hogy a remek fekvésű, természeti szépségekben bővelkedő fürdőt a kor követelményeinek megfelelővé tegye. A legmeszebbmenő kényelem mellett pompás fürdő egyik kiválósága a kitűnő konyha és pincze, amire *Kernáts János* mindig a legnagyobb gondot fordította. Hogy a közönség óhajának *Kernáts János* eleget tegyen, úgy a *tükör*, mint a *kádas-fürdők*et már *megnyitotta* s a közönség biztosítva van, hogy még a fürdő-szezon hivatalos megnyitása előtt már most minden kényelmet megtalál az ősi fürdőben.

* **Névmagyarosítás.** Lindenfeld Béla bihardiöszegi lakos családi nevét Lengyelre változtatta át.

* **A katonai legénység utozai magaviselete.** A főkapitány átirt a katonai parancsnöksághoz, hogy az összes tegyvernemek legénységét tiltsa el a Bémertéren való járdafoglalástól, s egyáltalán az utcán való trágár magaviselettől. A főkapitány átiratának hihetőleg toganatja lesz és a közönség meglesz kimélve a hadfiak megbotránkoztatásaitól.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszöveimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgozatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **A kőbányai Első Magyar Részvény-Serfözde** dupla góliat maláta gyogsör név alatt aranykeresztes czimkével ellátott különleges üvegekben gyogsört hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

IRODALOM.

Magyar gazdák szemléje. A magyar gazdaszövetség derék folyóiratának (szerkeszti *Bernát István*) most jelent meg a márcziusi füzet a következő tartalommal: Szövetségünk szocziális előadásai. Hogy lettem én szocziálistává? (Dr. Didótalvy István.) Igazságtalanságok és igazságügy terén. (Nagy Emil dr.) A német imperializmus. (Verus.) A szövetkezetek alapelve. (Dr. Nagy Ferenczről.) Agrárius párt. (Dr. Szilárd Ferencz.) Különfélék: Az általános választójog. — Vasárnapi munkaszünet Olaszországban. — Válság a szőlőművelés körül. — Szaporodó némettség. — Szervezkedés. Szerkesztőség: Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 21. szám. Előfizetési ára egész évre 12 korona.

EGYESÜLETEK.

Az orvosok szakülése. A »Biharmegyei Orvos-Gyógyszerészi- és Természettudományi Egylet« folyó évi április hó 2-án délután fél 6 órakor szakülést tart, melyre az egyleti tagokat *Konrád Béla dr.* egyleti jegyző most hívta meg. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. Dr. Rácz Miksa: Betegbemutatók. 2. Dr. Barta Andor: A méhrákról. 3. Dr. Szilárd Béla: A fény gyógyhatásáról.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Szobaleány. (Dentler nővérek fellépte.)

Péntek: A veréb. (Dentler nővérek fellépte.)

Szombat: Tavasz. (Dentler nővérek fellépte.)

Vasárnap: A legvitézbb huszár (premier.)

Lili. Tegnap este Lili bájos, kedves szerepében lépett fel mint vendég R. *Réthly Laura*. A közönség igazi élvezettel hallgatta a művésznő kitűnő énekét. Különösen a második felvonásban melegedett fel s a régebben látott Lilikét juttatta eszünkbe. Igen szépen adta elő különösen e híres Lili-keringőt, amelyet meg kellett ismételnie. A többi szereplők, különösen *Palásthy*, jók voltak. Az előadás elején komikus jelenetet idézett elő egy kis ügyetlenség. Mikor *Tihanyi* belépett, a zsinórpadlásról lebocsátottak egy remek virágcsokrot, amely a vendégművésznőnek volt szánva. A taps és derűtség pár perczig megakasztotta az előadást.

A Dentler ballet már megérkezett és ma lép fel először a Szigligeti-színházban. Kedves változatosságot hoznak a bájos tánczosnók, a kik a maguk tudását igazán művészi tökélyre emelték. Az estét egyébként a Szobaleány előadása töltik be. A Dentler-nővérek még pénteken és szombaton is fellépnek a színházban.

Bucsuzók. Közledik virágvasárnap, a színház társulat felújításának a napja. Tudvalevő, hogy a pótszezonban számos elismert művészi erő hoz új peszsgést, változatosságot. A nagyváradai közönség mind amellet őszinte sajnálattal bucsuzik az eltávozóktól, a kik annyi kedves, élvezetes estét szereztek neki. Tudvalevő, hogy megválnak a színháztól az elmúlt szezon két primadonnája, *Aradi Aranka* és *Gerlaci Germin*. *Aradi bucsufellépteül Aranyvirágot*, *Gerlaci Gülü-Babát* választotta. *Bognár János* a kiváló jellemszínész az *Igmándi kis pap-ban* lép fel utóljára. A bucsuzók között vannak: *Székely Gyula*, *Bárdos Irma*, *Komáromi Margit*, *Sz. Nagy Imre*, *Hidy Irén*, a kiknek utolsó fellépte még nincs megállapítva.

A legvitézbb huszár bemutatói szakadatlanul folynak. A főszezonnak ez az utolsó ujdonsága valószínűleg vasárnap kerül bemutatásra. Az operett-személyzet nagy ambícióval készül erre a darabra, a melynek sikerét már ez a gondos készülődés is biztosítja.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A zenekedvelők hangversenye.

A nagyváradai zenekedvelők egyesülete által létesített és fentartott nyilvános zeneiskola 1906. évi ápril hó 1-én, vasárnap délután 4 órakor az egyesület helyiségében hangversenyt rendez. Beléptidij felnőtteknek 60 fillér, gyermekeknek 40 fillér. A zenekedvelők egyesületének tagjai és a zeneiskola növendékei beléptidiját nem fizetnek.

A hangverseny műsora a következő:

1. *Bériot*: »Két előadó darab« zongora kíséret mellett hegedűn előadja: *Soos István*.
2. *Köchler*: »Két előadó darab«, zongorán előadja: *Pollák Anna*.
3. a) *Weber*: ária »A bűvös vadász« cz. operából,
b) *Mozart*, ária »Don Juan« című operából,
c) *Kreutzer*: ária »A granadai éjjeli tábor«

czimű operából. Zongora kíséret mellett gordonkán előadja: Békésy Leó.

4. Köehler: »Rondo«, zongorán előadja: Rosenzweig Fruzina.

5. Mazalik: »Konzert darab« hegedűre zongora kísérettel. Hegedűn előadja: László József.

6. Mazalik: »Gavotte«, előadják: hegedűn Mazalik József, mélyhegedűn Mazalik Nándor, gordonkán Mazalik Ernő, nagybőgőn Mazalik Alfréd, fuvalán Mazalik Győző és zongorán Mazalik Gabriella.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT meg-
vettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, márcz. 28.

Buza okt. — — — —	16.82
Rosok okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, márcz. 28.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Leszámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670.—
Közuti vasut — — — —	594.—
Vároi villamos vasut — — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 márcz. 28-án

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	112.—
Magyar koronajárdék 4% — — — —	93.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	84.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	94.65
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — —	96.50
Magyar gyermekjegy-kölcsön — — — —	214.25
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	158.25
Osztrák járadék papírban — — — —	99.40
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.50
Osztrák korona járadék — — — —	117.75
Osztrák járadék aranyban — — — —	99.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	157.25

Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	786.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	669.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	672.50
20 frankos frankos (Napolendor) — — — —	19.11
Német birodalmi márka — — — —	117.42
London vista — — — —	240.50
Páris vista — — — —	95.75
20 márkás arany — — — —	23.48

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piacon 1906. márcz. 26. és 27. napján tartott vásárban eladott természetiek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 15.60 15.40 15.20	Kétszeres buza 13.20 13.20 12.80	Rozs 12.20 12.— 11.80	Árpa 13.60 13.40 13.20	Zab 14.— 13.80 13.60
Tengeri 14.60 14.40 14.20	Borsó 44.—	Lenese 54.—	Bab 34.—	Köleskása 32.—
Burgonya 6.—	100 kiló lángliszt 27.—	Zsemlyeliszt 26.40	Fehérkenyérliszt 25.60	Barnakenyérliszt 21.60
Széna fuvarral 5.60	Szalma fuvarral 1.80.	Só zott szalonna 160.—	Zsup-szalma —20.	A'om-szalma —12.
1 köbméter bükkfa 8.—	Tölgyfa 8.—	Cserfa 8.—	1 kiló marhahus I. o. 1.32,	1 kiló marhahus II. o. 1.28
1 kiló marhahus III. o. 1.20	1 liter ó-bor 1.—	1 liter új-bor 80.—	liter pálinka —72,	1 liter szilvapálinka 1.60,
1 liter szesz 2.—	1 mm. kőszó 21.80.	1 mm. nyers faggyú 54.—	1 mmj olvaszt. faggyú 74.—	1 mm. szappan 50.—
1 mm. birka gyapju — —	1 m m. magyar gyapjú 1 mm. — —	hltr. -bor 64.—	1 hltr. újbor 386	1 m m. méz méz 2.60
1 mm kemény faszén 3.20	1 mm puha faszén 3	1 hltr. keupermag — —	1 hltr. köles — —	1 hltr. repce — —
1 hektl. dió 40 —	1 hltr. magyoro — —	1 hltr. asztal szilva — 40	1 klg svuknyu káposzta 40.	1 klg szelonna uyers 140
4 klg sertásus 140	1 klg vereshajma — 16	7 klg feghagyma —54	1 klg boré 220	1 Blg paprika 450
1 klg barna keuyér — 10	Egy liter kőolaj — 44.			

Marha ártáblázat 1906. évi márc. 26—27

1 pár I-ső rendű jármos ökör	860—960 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	760—860 korona.
1 pár II ad rendű jármos ökör	630—730 korona.
1 drb tejős tehén	200—400 kor., 1 drb vágó ökör 250—420 kor.
1 drb vágó tehén	220—380 ökör
1 drb veres borju	40—60 kor.
1 drb. fél éves borju	65—95 kor., 1 drb egy éves borju 75—170 kor., 1 drb két éves borju 90—240 korona.
1 drb hizott sertés	120—128 kor., pár fél éves sertés 40—45 kor., 1 pár egy éves sertés 80—95 kor.
1 pár két éves sertés	145—210 korona.
1 drb. igás ló	170—390 korona.
1 pár ökörbőr	44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor.
1 pár borjubőr	10—20 kor., 1 pár lóbor 10—20, korona.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 59.

A szőke fiú csodálkozva nézett Fomára s így szólt:

— Talán kiügyuk a Volgát?

Kaczagott s a fejét rázta:

— Ez nem lehet . . . mind megpukkad-nánk.

Foma zavart lett, körülnézett: a parasztok hamisan, bántóan, becsmérően mosolyogtak. A nevetésük szurt, mint a tű.

Egy nagy, szürke szakállu, komoly paraszt, aki eddig egy szót sem szólt, hirtelen kinyitotta a száját, Foma felé közeledett s csöndesen mondta:

— Ha pedig fenéig innánk is ki a Volgát és megennénk ezt a hegyet — azt is elfeledik, nagyságos uram. Mindent elfelednek . . . az élet hosszu . . . Nem tudunk mi olyant csinálni, ami tovább megmarad, mint mi. Az igaz, hogy ilyen állást tudunk csinálni . . .

Mikor ezt így elmondta, nagyot köpött maga elé, elfordult Fomától, elvegyült a többiek közé s úgy eltűnt, mint az ég a fában. Fomát

leverte ez a beszéd; érezte, hogy a parasztok ostobának és nevetségesnek tartják. Hogy el ne veszítse tekintélyét s hogy érdeklődésüket újból fölélessze, komoly arczot vágott, fölfújta az arczát s harsogó hangon mondta:

— Három üst . . . három üst pálinkát fizetek.

A rövid szónak legtöbbször nagy a hatalma és az ereje. A parasztok tisztelettel léptek hátra, mélyen meghajoltak s boldog, örömtelt mosolygással és mormogással köszöntek meg áldozatkésztségét.

— Vigyetek a partra — mondta Foma, aki érezte, hogy izgatottsága újból kitörni készül. Valami féreg rágódott a szívében s nagyon szomorú volt.

— Nem jól érzem magamat — mondta mikor a kunyhóba lépett, ahol Sasa elegáns rózsaszínű ruhában üvegkeket és edényeket rakogatott. Rossz kedvem van, Sasa! Ha legalább te tudnál segíteni rajtam,

Sasa figyelmesen nézett rá, leült a padra s miközben hozzászimult, így szólt:

— Ha rossz a kedved, bizonyosan kívánsz valamit. Mit?

— Nem tudom — telelte Foma s szomorúan intett a fejével.

— Gondolkodjál csak . . .

— Nem tudok gondolkodni. Nem ér semmit, ha gondolkodik az ember, — mondta Foma.

— Oh te! . . . Gyerek! — mondta Sasa halkán és elment mellőle. A fejére nincs szükség!

Foma nem értette meg s nem vette észre Sasa mozdulatát. Kezével a padra támaszkodva előre hajlott, a padlót nézte s miközben a testét hímálta, így szólt:

— Olykor gondolkodom . . . egyre gondolkodom . . . Az ember lelke megtelik . . . szuokkal. Egyszerre aztán eltűnik minden, mintha elsülyedne valahova . . . Ilyenkor sötét-té válik az ember lelke, üressé, mint egy üres pincze, semmi sincs benne . . . Rettenetes! Mintha az ember nem is ember volna, hanem örvény. Hogy mi kellene nekem? . . .

Sasa oldalról pillantott rá s elgondolkodva, halkán dudolni kezdett:

Ha a szél jár — tűnnek a felhők . . .

— Utolsó élet az enyém! Mindig ugyanaz: emberek, időtöltés, bor. Dühös vagyok s szeretném agyonverni az embereket . . . Nem szeretem őket. Mi az ember? Nem tudom megfogni, hogy minek élnek s ha igazat beszélnek . . . kire hallgasson az ember? Az egyik ezt mondja, a másik amazt. És én semmit sem szólhatok.

Üres az élet, ha te nem vagy velem . . .

énekelte Sasa s a szembenfekvő falat nézte.

Foma még egyre hintázta a testét és így szólt:

— Olykor úgy érzem, hogy vétkeztem az emberek ellen . . . mind él és lármázik, én pedig félek s egyre magam elé bámulok. Mintha nem volna talaj a lábam alatt. Bizonyosan anyámtól örököltem ezt az érzéktelenséget! Majakin mondja, hogy olyan volt, mint a jég . . . És mindig vonzotta valami. Engem is vonz . . . az emberek felé vonz. Szeretnék közéjük menni s szeretnék így szólani:

— Segítsetek, testvéreim! Tanítsatok! Nem tudom, hogy miként kell élni. Bocsássatok meg, hogy bűnös vagyok. De ha körülnézek, senkit sem látok, akinek megmondhatnám ezt. Senkinek sincs szüksége rám . . . mind gazember! Talán még rosszabbak, mint én . . . szegyenlek úgy élni, mint ahogy élek. De ők nem törődnek velem. Ők tovább élnek.

Foma még heves, durva szitkokat fűzött a beszédéhez, aztán elhallgatott. Sasa hirtelen elhagyta a nótázást s elment Foma mellől. Az ablak alatt tombolt a vihar s az ablaktáblához vagdosta a homokot, a kályhában pattogott a tűz, miközben éhesen és mohón nyaldosta a rózsát. Valahol az udvaron egy borju bőgött keservesen.

(Folyt. köv.)

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisközségek számára.

Irlta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket napi árfolyamon

elad és azokra darabonként 125 K. előleget jutányosan nyújt a
BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

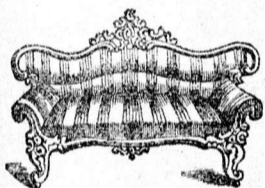
Telefon: 46. szám

A bútorgyártók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyeb bútordara-
bok a

Magyar Műbútorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata, — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

A pesti hazai első takarékpénztár

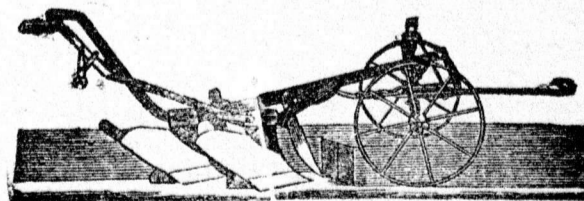
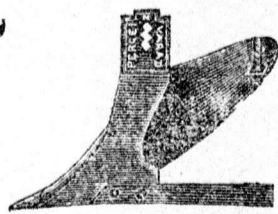
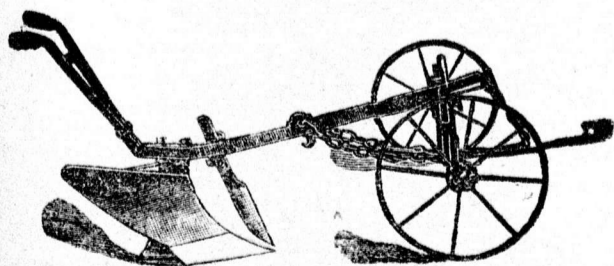
egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→ kölcsönt nyújt. ←

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-
művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Ajánlom a következő
asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üvegekben (demyon)

n.-várad **uj bor** literje **28** és fél kr.
1904. » **ó bor** » **31** és fél kr.
1904. » **ó vörös bor** » **45** és fél kr.

Ugyan e borokat **50—100 literes hordókban**, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasúti állomásra adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

Hirdetés.

A »**NAGYVÁRADI HITELBANK**« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleglet ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. milleneumi kiállítás állami nagy arany érem, Hers-Concors.

Telefon:
280. sz.

Alapítva:
1854.

Első Magyar

Részvény-szertőzde

K Ö B Á N Y A.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját hazunkban **Nagypiacz-tér 3. Salamon Benedek** cégénél.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányainkat, u. m. **ászok, király, kiviteli és dupla márcziusi, bajor és udvari sör**, melyek nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palack-osztályra különös gondot fordít s azt a legujabb, legtekélyesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte.

Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a **legkiválóbb orvosok** által ajánlott

Dupla Góliát Maláta Gyógysörre,

melyet eredeti gyári töltésben aranykeresztes czimkével ellátott különleges palackokban hozunk forgalomba. Ezen gyógyszer nemcsak mint a

legjobb étvágyfokozó asztali ital

ajánlatos, hanem úgy kórházak, mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig **gyermekágyasok, álmatlanok, tüdőlk, szoptatónk, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedőknél.**

10 üveg és ezen felüli megrendelések házhoz szállítatnak.

Góliát maláta sör kapható: Janky utóda **Kiss Károlynál, Kádár János, Friedl és Jörös, Maár és Szabónál, Lakatos Juliánál (Széchenyi tér).**

Kérjünk mindenütt kőbányai Részvény-sört.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Legolesőbb fűszer bevásárlási forrás.

Gazdasági-, kerti vetemény- és virágmagvainkat,

melyek legjobb és legfrissebb minőségben általunk felelőség mellett a legelőnyösebb napi áron bocsájtatik a n. é. közönség rendelkezésére, továbbá mindennemű bőjti czikkeink, u. m. páczolt, füstölt és olajos bel- és külföldi halak minden nemei, különféle sajtok, naponta friss tea-vaj és hidegen ütött lenmag-olaj készletünket ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe.

Kern és Petrovics

fűszer- és csemege-kereskedők Nagyvárad, Fő-utca.